

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Vinařský cestovní ruch v oblasti Čechy
Autorka: Sandra Motlochová
Instituce: KSGRR, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova
Posuzovatel: Pavel Raška, Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

Aktuálnost tématu:

Zastřešujícím cílem předložené práce je zhodnocení rozvojového potenciálu vinařského cestovního ruchu (dále CR) ve vinařské oblasti Čechy. Ačkoliv se nejedná o téma zcela nové, většina odborné pozornosti byla doposud věnována vinařské oblasti Morava, která dominuje v produkci vína i na ni vázaném CR, a téma lze považovat za aktuální a hodnotné.

Odborný obsah:

Práce podává ucelenou a rozsáhlou charakteristiku vymezení, historie a současného stavu vinohradnictví a vinařského CR v oblasti Čechy, čemuž předchází teoretické zarámování problematiky. Autorka využila značné spektrum tuzemských i zahraničních zdrojů, prokazuje schopnost pracovat s odbornou terminologií a realizovala taktéž vlastní empirické terénní šetření (semistrukturované rozhovory). Ke koncepci a realizaci práce mám několik kritických připomínek:

(a) Cíle práce a výzkumné otázky jsou koncipované nejasně. Při koncepci výzkumných otázek autorka vychází z *a priori* formulovaného předpokladu, že vinařský CR je alternativní a šetrnou formou CR. Zároveň pak sama píše, že „*Obzvláště destinace, ve kterých se tato forma rozvíjí po delší dobu, mohou čelit vzrůstajícímu počtu turistů, což může být doprovázeno i negativními dopady na životní prostředí, o čemž již v současné době existují evidentní důkazy*“ (str. 11), a její výzkumné otázky problematizují pojetí vinařského CR jako šetrného. Vzhledem k výzkumné otázce by bylo vhodné se v rešerši výrazně zaměřit na specifikaci dopadů a pozitivních i negativních projevů vinařského CR. Není např. vůbec uvedeno, jak vinařský CR reflektuje Globální etický kodex cestovního ruchu (UN WTO 2001).

I dále je šetrnost vinařského CR v práci řešena minimálně. Zmíněny jsou negativní ekologické dopady, v rešerši je pak tématu věnován jeden odstavec (str. 21). Později pak autorka uvádí „*Ano, vinařský cestovní ruch je šetrnou, alternativní a udržitelnou formou cestovního ruchu, ale pouze za předpokladu, že jeho rozvoj je plánovaný a koordinovaný.*“ (str. 10). K tomuto závěru dle vlastního vyjádření došla pomocí rešerše literatury, tzn., že výzkumné otázky nejsou zodpovězeny pomocí výsledků vlastního výzkumu, a tudíž je lze i těžko považovat za výzkumné (kromě toho je rešerše spíše popisná, nežli diskusní). Tomuto problému se autorka sice vyhýbá konstatováním, že „*výzkumné otázky směřují k destinacím, ve kterých se vinařský cestovní ruch rozvíjí po delší dobu, ačkoliv ústředním tématem práce je vinařská oblast Čechy*“ (str. 11), taková „klička“ však stěží obstojí.

Ve vztahu k ústřednímu cíli práce není řešeno, do jaké míry byl, je či může být vinařský cestovní ruch šetrným či udržitelným ve vinařské oblasti Čechy. Spokojit se musíme s velmi vágním konstatováním, že „*z těchto informací [rozuměj informaci uvedených v rešerši] by si aktéři ve vinařské oblasti Čechy měli vzít ponaučení a vyvarovat se podobnému scénáři.*“ (str. 77). Co přesně (jaké formy, projevy) hrozí nejvíce oblasti Čech ve srovnání s jinými oblastmi? Jsou zde nějaká specifika?

Taktéž samotné zacílení na oblast Čechy, ač by nabízelo výborné možnosti argumentace výzkumné relevance, není vysvětleno. V kapitole s cíli práce je pozornost věnována Moravě, aby pak autorka uvedla, že Morava však hlavním cílem nebude a budou to Čechy. Nabízelo se alespoň srovnání významu výzkumu s dosavadními výzkumy na Moravě.

(b) Kap. 2.2 dává velmi dobrý přehled a diskusi různého zařazení vinařského CR; bylo by vhodné sumarizovat kritéria klasifikace (dle místa, dle typu aktivity, dle ...) a k nim uvést, kam se vinařský CR vzhledem k danému kritériu řadí.

(c) Metodika práce: autorka uvádí, že rešerše literatury ukázala, „že každý autor může na problematiku vinařského cestovního ruchu nahlížet z jiné perspektivy, čímž vznikají odlišné koncepty chápání tohoto odvětví.“ (str. 30) - to je zřejmé, výsledkem však mělo být zaujmutí určité pozice, která by umožnila operacionalizovat prováděný výzkum. Jak tedy chápe vinařský CR autorka práce.

Autorka zvolila metodiku semistrukturovaných rozhovorů, které jsou jistě vhodnou (byť ne jedinou adekvátní) metodou. Již ovšem neuvádí, jak byly semistrukturované rozhovory koncipovány, jaké otázky vždy zahrnovaly, a taktéž není uvedeno, jak přesně byli respondenti vybíráni. Spokojit se musíme s konstatováním, že „Tito aktéři byli pečlivě vybráni a jednalo se jak o vinaře, provozující svoji činnost ve zkoumaném území, tak o představitele obcí, o další podnikateli v obcích a v neposlední řadě byly rozhovory vedeny se zástupci institucí, které se podílejí na rozvoji cestovního ruchu v obci a okolí.“ (str. 30). Chybí přesná kritéria výběru, územní rozložení, podrobnější profesní profil respondentů (jak dlouho např. v odvětví pracují, zda pracovali v jiných pozicích, než nyní, atp.).

(d) Značná část kapitoly 4 je popisná, nemá hodnotící charakter, pozitivně však hodnotím práci se strategickými rozvojovými dokumenty v kap. 4.3.

(e) Ne zcela jsem spokojen se způsobem prezentace výsledků. Autorka nevyužila plně potenciál jí sebraných dat. Semistrukturované rozhovory jsou využity pro dokreslení popisu území (pro faktografické informace). Proč však nejsou využity k hodnocení potenciálu rozvoje (např. v samostatné podkapitole), proč práce neobsahuje přesné citace odpovědí respondentů, tak jak je u dané metody zvykem? V kapitole 5.1.3 už je využité rozhovorů lepší, ale pořád zde absentují citace a k jednotlivým vyjádřením chybí též vazba na konkrétní literaturu či strategické dokumenty, s nimiž by byly výpovědi srovnávány.

Množství informací, rozdílů a podobností mezi modelovými oblastmi zaniká v popisech; před stávající kapitolou 6 mělo být uvedeno souhrnné srovnání všech tří modelových oblastí z hlediska různých parametrů/kritérií. Taktéž SWOT analýza mohla být raději rozčleněna do dílčích oblastí, nebo aspektů hodnocení – takto jsou jednotlivé body SWOT analýzy příliš obecné, i když věřím, že autorka pod každým z bodů má jasnou představu o jeho náplni (vizi, strategiích, opatřeních). Oceňuji komentář SWOT analýzy, na základě SWOT měly být ovšem uvedeny konkrétní strategie / návrhy opatření / doporučení pro rozvoj.

Formální zpracování:

- výzkumné otázky (hypotézy) je vhodnější formulovat pozitivně (nabírá namísto nenabírá, atp.) – kvůli testu nulové a alternativní hypotézy;
- citace více než dvou autorů (např. str. 11) jsou standardně uváděny jako příjmení první autora et al./ a kol. (např. Vystoupil et al. (2011));
- str. 14 – číslice uvádíme slovem;
- některé obrázky nejsou kvalitně reprodukovány a jejich čitelnost je nízká (např. obr. 1);
- str. 20 – „a je jedno, o jaký typ se jedná“ - typ čeho? Občas se objevují vágní či jazykově nevhodné/nesprávné formulace;
- str. 21 nahoře – rozpojený řádek;
- tabulky nemají jednotnou úpravu (např. tab. 1 a 2 na str. 33 a 34 mají odlišný typ písma);
- pro mapy Česka a jednotlivých oblastí není voleno vhodné zobrazení - na místo Albersova zobrazení je voleno Křovákovo, přičemž není použita směrovka (tudíž je mapa orientována chybně);

- mapy postrádají grafické měřítko, mají jen číselné, které přitom neodpovídá (zřejmě díky další úpravě v textovém editoru);
- některé mapy nejsou vlastní (obr. 6, 8, 9) a zaniká v nich sdělovaná informace.

Souhrnné hodnocení:

Autorka zpracovala práci na velmi zajímavé téma, které je aktuální a výrazně relevantní pro současné koncepce rozvoje cestovního ruchu ve vazbě na regionální rozvoj (to platí zvláště pro Ústecký kraj). Ačkoliv realizovala nepochybně rozsáhlé terénní šetření, význam vlastních výsledků v práci poněkud zaniká, zřejmě i díky ne zcela vhodně voleným výzkumným otázkám a popisnému způsobu zpracování výsledků. Autorka tak jen zčásti využila potenciálu literatury, kterou nastudovala, a empirických dat, která sama shromáždila.

Dne 29. 8. 2014 v Ústí nad Labem

Pavel Raška